Werkplan 2017

Rotterdams Milieucentrum

Inhoudsopgave:

0. Inleidend
1. Groepenondersteuning
1.1 Groepengelden
1.2 Platforms

2. Communicatie
2.1 Debat
2.2 RM-courant
2.3 Groene Agenda
2.4 Internet
2.5 TV

3. Bedrijfsvoering
3.1 Werkplan
3.2 Monitoring voortgang
3.3 Financiën
3.4 Voortgang

4. Landelijke samenwerking
4.1 Landelijke samenwerking
4.2 Recycling netwerk

Projecten 2017

1. **Winterklaar**
2. **Opzuinig**
3. **DakAkker**
4. **Dakennie**
5. **Dakgaard**
6. **Treewifi010**
7. **Parkenmaand 2017**
8. **Slimdak010**
9. **CoBRoH**

Bijlage 1: Bedrijfsprofiel
Bijlage 2: Begroting 2017
Bijlage 3: Begroting projecten 2017
Bijlage 4: Begroting overgangsprojecten 2017

0. Inleidend

Voor u ligt het werkplan 2017 van het Rotterdams Milieucentrum (RMC).

Dit plan omschrijft het werk van het Milieucentrum in het komende jaar. De spil van ons werk is en blijft het ondersteunen van duurzame en innovatieve initiatieven in Rotterdam.

Het RMC blijft ook het debat organiseren over natuur en milieu en adviseert gevraagd en ongevraagd het gemeentebestuur op de gebieden mobiliteit, stadsnatuur, luchtkwaliteit, energie, klimaat en duurzaamheid. Kennisuitwisseling is voor ons van groot belang. Op het gebied van groen en de stadsnatuur is hierin het Parkenoverleg van belang, maar we werken ook aan netwerken rond energie(besparing), luchtkwaliteit, stadslandbouw en klimaat(beleid). Netwerken waarin actieve Rotterdammers elkaar, beleidsmakers en 'de politiek' ontmoeten en kennis en ervaringen uitwisselen. De jaarlijkse Groene Conferentie blijft ons 'ankerpunt' waarin we aan het eind van het jaar veel actieve bewoners ontmoeten en een specifiek onderwerp in de schijnwerpers zetten.

Daarnaast realiseren en continueren we diverse projecten in 2017. We gaan door met de projecten opZuinig en Winterklaar010, energiebesparingsprogramma's voor en door de bewoners uit de Rotterdamse wijken, de DakAkker, het grootste stadslandbouwdak van Europa met komend jaar een uitbreiding van ons 'dakenprogramma' met het innovatieve slimdak en de dakgaard op het voormalige Hofpleinstation. Veel groepen zijn weer welkom op de daken, met name ook de kinderen van Rotterdamse basisscholen in het educatieprogramma 'Dakennie'.

Een nieuw project is Treewifi010, een nieuw netwerk van burgerluchtmeetpunten, waarvoor we een financiering hebben aangevraagd bij Citylab010.

Afhankelijk van de benodigde financiering gaan we - voor de vierde keer op een rij – de Parkenmaand organiseren in september, met veel groene activiteiten in de grotere en kleinere parken van de stad.

Emile van Rinsum, directeur van het Rotterdams Milieucentrum

Rotterdam 28 oktober 2016

1. Ondersteuning van initiatieven uit de stad

Het RMC ondersteunt initiatieven voor duurzame energie, energiebesparing, (stads)natuur, klimaat(adaptatie), stadslandbouw, afval, circulaire economie luchtkwaliteit en mobiliteit.

We geven actieve burgers steun bij de ontwikkeling van hun ideeën en initiatieven. Men kan ook een beroep doen op het door ons beheerd groepenbudget. Hierbij gaat het om kleine bedragen die zeker bij startende initiatieven welkom zijn.

De uitwisseling van kennis en ervaringen blijft voor initiatiefnemers belangrijk. Door te leren van elkaars ervaringen kunnen we elkaar beter op weg helpen. Het RMC biedt die uitwisseling in o.a. het Parkenoverleg en in diverse netwerken maar ook de jaarlijkse Groene Conferentie is een moment waar mensen elkaar ontmoeten en kennis en ervaring kunnen uitwisselen.

Het Milieucentrum organiseert ook cursussen. In 2017 opnieuw een serie van cursussen over energiebesparing en er staat weer een bomencursus op het programma.

Er hebben zich 82 natuur–, bewoners- en milieugroepen in de loop der jaren aangesloten bij het RMC. Deze groepen variëren van de lokale afdeling van Milieudefensie tot de vogelopvang en diverse parkgroepen. Voor en met deze groepen organiseren we themabijeenkomsten, brengen we nieuwsbrieven uit en we informeren hen via de social media. Daarnaast faciliteren en organiseren we het overleg tussen deze organisaties.

1.1 Groepengelden

Ook in 2017 beschikt het Milieucentrum over een groepenbudget. Initiatiefnemers voor duurzaamheid, duurzame energie, stadslandbouw, mobiliteit, luchtkwaliteit, klimaat en stadsnatuur kunnen een beroep doen op dit budget. Het Milieucentrum kent deze gelden toe op basis van een aanvraag en na toetsing aan de door het bestuur van de stichting opgestelde toetsingscriteria. Het gaat om ‘werkgeld’: een budget voor reguliere kosten van vrijwilligersgroepen zoals telefoon-, internet- en kantoorkosten en het initiatievenbudget voor activiteiten, bijeenkomsten en middelen.

1.2 Platforms

Het Rotterdams Milieucentrum organiseert in samenwerking met initiatieven ook platforms. Een van deze overleggroepen is het Parkenoverleg. Hierin overleggen burgers met elkaar over de Rotterdamse parken en er wordt overleg gepland met groenbeheerders en beleidsmakers. Ook wordt er door een platform als het Parkenoverleg gereageerd op gemeentelijke plannen. In 2014, 2015, 2016 organiseerde het Parkenoverleg de Parkenmaand.

Rond luchtkwaliteit ontstond in 2016 netwerkorganisatie met groepen als Adem in Rotterdam, Stadslab Luchtkwaliteit, de Fietsersbond en Milieudefensie Rotterdam rond luchtkwaliteit en mobiliteit. Hier willen we in 2017 een vervolg aan geven.

2. Communicatie

Communicatie over milieu, duurzaamheid, groen en natuur is een van de belangrijkste activiteiten van het milieucentrum. We willen vooral op lokaal niveau aandacht genereren voor deze onderwerpen al dan niet in aansluiting op landelijke tendensen of campagnes. Het Milieucentrum organiseert of initieert debatten, maakt i.s.m. Cineac TV en in 2017 de lokale omroep Open Rotterdam eigen televisieprogramma's, geeft de digitale RM-courant uit en de 'Groene Agenda' en is actief op social media zoals Twitter, Instagram en Facebook. Naast diverse websites zoals opzuinig.nl, rotterdamseparken.nl, milieucentrum.rotterdam.nl, dakakker.nl etc. Op al deze manieren willen wij op een zo creatief mogelijke manier thema´s als luchtkwaliteit, klimaatverandering, duurzaamheid toegankelijker maken voor het publiek.

2.1 Debat

Het Milieucentrum organiseert in 2017 opnieuw een aantal themabijeenkomsten en de jaarlijkse Groene Conferentie. De afgelopen jaren waren de thema´s van de Groeneconferentie luchtkwaliteit (2003), natuur- en milieueducatie (2004), de gemeenteraadsverkiezingen en duurzaamheid (2004), 'Bewonersparticipatie in milieu' (2005), jongeren en milieu (2006), 'Het klimaat in Rotterdam' (2007) 'Milieu in de buurt' (2008), de gemeenteraadsverkiezingen en milieu (2009), de 'Groene stad' (2010), 'Rotterdam Winterklaar?' (2011), 'Duurzaam door' (2012), 'Het groentrekkersdebat' (2013) en 'afval' en de circulaire economie (2014), water (2015) en energie (2016)

Een vast onderdeel van de Groene Conferentie is de uitreiking van de Groene Vogel, een prijs voor natuurvrijwilligers, en de Groene Pluim, een prijs voor een groene overheidsdienaar. Doordat we ieder jaar gemeenteraadsleden actief betrekken bij de conferentie zijn er verschillende onderwerpen op de politieke agenda gekomen.

2.2 RM-courant

De Rotterdamse digitale Milieucourant (RM-courant) verschijnt minimaal acht keer per jaar als digitale nieuwsbrief. Het blad zal ook in 2017 artikelen bevatten over duurzame ontwikkelingen in Rotterdam. De digitale courant nodigt actief uit tot uitwisseling van ervaringen en discussie met het Rotterdams gemeentebestuur en de Rotterdamse politiek.

De redactie van de RM-courant wil in haar artikelen meer aandacht besteden aan integrale oplossingen en beleidsalternatieven. Het blad zoekt steeds naar een juiste mix van verdieping, actuele berichtgeving en discussie.

2.3 Groene Agenda

De Groene Agenda is ontstaan uit een samenwerkingsverband tussen de gemeente, het Zuid-Hollands Landschap en de Groene Passage. De Groene Agenda richt zich op de Rotterdamse regio en wil groene activiteiten onder de aandacht te brengen bij een breed publiek. In 2016 brengen we de Groene Agenda minimaal zes keer in digitale vorm uit, plus dat we alle datums publiceren op (de in 2015 gemoderniseerde) website www.groeneagenda.nl. De Groene Agenda kreeg in 2016 ook een Facebookpagina en Twitteraccount.

2.4 Websites

De websites van het Milieucentrum worden ook in 2017 up-to-date gehouden want we willen actieve geen statische websites. Onze focus ligt op functionaliteit, organisatie, inhoud en toegankelijkheid van de informatie op internet, een missie waar de inzet van social media bij ondersteunen. In 2015 maakten we een moderniseringsslag. Zo zijn de websites overgezet naar een nieuwer systeem. De weblinks naar de aangesloten organisaties krijgen sindsdien extra aandacht.
De sites spelen een belangrijke rol bij het bekendmaken van de projecten van het Milieucentrum. Ook kunnen we, zeker in combinatie met social media, onze nieuws snel wereldkundig maken.

Naast de centrale website (www.milieucentrum.rotterdam.nl) heeft het RMC ook de digitale Groene Agenda (www.groeneaganda.nl) waarin groene activiteiten in de Rotterdamse regio worden belicht. Bovendien zijn er diverse ´subsites'. Zo maakte het Parkenoverleg een aparte website (www.rotterdamseparken.nl). Voor de jongerenactiviteiten startte in 2008 de website Ieders Lucht (www.iederslucht.nl), een plek die we in 2014 vernieuwden. Sinds 2012 zijn ook de websites www.dakakker.nl en www.opzuinig.nl te bezoeken.

Op Twitter is het Milieucentrum actief onder www.twitter.com/milieucentrum. Daarnaast twitteren we via www.twitter.com/duurzamestad, www.twitter.com/opzuinig, www.twitter.com/dakakkers, www.twitter.com/dakennie, www.twitter.com/parken010. Het Milieucentrum startte ook diverse Facebookpagina's op: Rotterdams Milieucentrum, Dakakker, Milieuvriendelijkste Tuinenwedstrijd, Rotterdamse Parken, opZuinig, Rotterdams Milieuvoorlichters en Stook je rijk. Daarnaast beheert het Milieucentrum zijn eigen YouTube-kanaal. Eind 2016 startte het milieucentrum ook twee Instagrams accounts op, een voor het Milieucentrum en een voor de Dakakker.

2.5 TV

In 2008 is het Milieucentrum, in samenwerking met Cineac TV, begonnen met de uitzendingen van Cineac Milieu TV op het Rotterdam Televisie kanaal. Vrijwilligers maken hiervoor tv-programma's over milieuthema´s. Door de wekelijkse uitzendingen kunnen we goed inspelen op de actualiteit. In 2012 en 2013 werden zestig uitzendingen vertoond in 2014 hield het vanwege gebrek aan financiering op. Het Milieucentrum startte in 2015 met een herstart onder de titel 'Pietje Bell Duurzaam', uitgezonden door en op Open Rotterdam TV. In 2016 gingen we hiermee door gekoppeld aan ons project 'Winterklaar010' met uitzendingen over bewonersinitiatieven op het gebied van energie(besparing). Via Pietje Bell Duurzaam brengen we mensen in de Rotterdamse wijken in contact met milieuthema´s en daar willen we in 2017 mee door gaan. Probleem is wel dat onze vaste televisiepartner Cineac TV in januari 2017 ophoudt te bestaan wegens bezuinigingen dus moeten we hier een andere partner voor gaan vinden.

Naast uitzendingen op Open Rotterdam zijn de uitzending ook te zien via onze social media en onze YouTube-kanalen.

3. Bedrijfsvoering 2017

3.1 Werkplan

Het bestuur van het Milieucentrum stelt jaarlijks een werkplan op voor het komende jaar. In dit werkplan lichten we toe welke activiteiten en projecten het Milieucentrum wil uitvoeren. Ook geeft het bestuur van het Milieucentrum hierin expliciet aan hoe het de basissubsidie wil besteden. In de jaarlijkse deelnemersraad bespreken we dit werkplan met de bij het Milieucentrum aangesloten natuur- en milieugroepen . In opdracht van de Gemeente Rotterdam beoordeelt de DCMR Milieudienst Rijnmond het werkplan en het bijbehorende financieel overzicht met een overzicht van de verwachte inkomsten en uitgaven. Op basis van beide documenten stelt de DCMR de jaarbasissubsidie vast. Het Milieucentrum zorgt hierbij voor een duidelijke planning van projecten en activiteiten.

3.2 Monitoring voortgang

De directie van het Milieucentrum houdt de voortgang van alle activiteiten en projecten in de gaten via teamoverleg en overleg over (deel)projecten. Projectleiders zorgen voor een driemaandelijkse verslaglegging aan de directie. De directie presenteert de stand van zaken in het bestuur. Als zich gedurende het jaar grote afwijkingen voordoen met de voortgang, dan bespreekt de directie dit tijdens periodiek overleg met de DCMR Milieudienst Rijnmond.

3.3 Financiën

Het bestuur van het Milieucentrum geeft in zijn begroting aan welke inkomsten en uitgaven het verwacht voor het komende jaar. Als er tijdens het jaar grote afwijkingen optreden voor de financiën, dan bespreken de partijen dit tijdens periodiek overleg met de DCMR Milieudienst Rijnmond. De RMC-directie kent aan Rotterdamse natuur- en milieugroepen en bewonersinitiatieven projectgeld en werkgeld toe. Bij de toekenning hanteert zij de toekenningscriteria die het bestuur van het Milieucentrum heeft vastgesteld.

3.4 Rapportage

Conform de nieuwe subsidieverordening van de Gemeente Rotterdam uit 2014 stelt het Milieucentrum-bestuur een financieel jaarverslag op, inclusief accountantsverklaring. In dit financieel jaarverslag geven we expliciet aan hoe wij de basissubsidie van de gemeente Rotterdam hebben besteed. Verder geven we aan op welke wijze uren besteed zijn. Daarnaast lichten we de ondernomen activiteiten en uitgevoerde projecten toe in een tekstueel jaarverslag. Beide documenten sturen we naar de DCMR voor de vaststelling van de subsidie.

Verder stelt de directie van het Milieucentrum halverwege het jaar een kort en bondig halfjaarrapport op. Hierin staat een toelichting op de stand van zaken van de voorgenomen activiteiten en projecten, de geactualiseerde planning en een toelichting op de stand van zaken voor de financiën.

4. Landelijke samenwerking

4.1 Landelijk netwerk

Het Milieucentrum is onderdeel van het overlegnetwerk van de Stichting Natuur & Milieu en de provinciale Milieufederaties. Daarnaast overlegt het Milieucentrum met de collega milieucentra in Amsterdam, Den Haag en Utrecht op landelijk niveau over gezamenlijke projecten en campagnes. Dit netwerk komt minimaal vier keer per jaar bijeen om informatie uit te wisselen en gezamenlijke activiteiten op te zetten.

4.2 Recycling Netwerk

Het Milieucentrum is lid van het Recycling Netwerk Nederland. Een groep die zich met name inzet voor het behoud en de uitbreiding van statiegeld en een beter recyclingbeleid.

5. Projecten 2017

In 2017 richt het Milieucentrum zich met haar projecten op verduurzaming van de bestaande bouw en energiebesparing, stadslandbouw, groene daken en wateropvang en luchtkwaliteit.

Onze projecten, zoals opZuinig (milieucoaches), Dakakker (daklandbouw), Dakennie (educatie) en Winterklaar010 (energiebesparingscampagne) en de Parkenmaand (groen en stadsnatuur) willen we voortzetten in 2017. Daarnaast willen we van start met het 'Slimdak010' (waterberging/klimaatadaptatie) , de Dakgaard (stadlandbouw) en het project Treewifi010 (luchtkwaliteit).

1. **Winterklaar**
2. **Opzuinig**
3. **DakAkker**
4. **Dakennie**
5. **Dakgaard**
6. **Treewifi010**
7. **Parkenmaand 2017**
8. **Slimdak010**
9. **CoBRoH**

5.1 Winterklaar

Het RMC wil in 2017 haar energiebesparingscampagne 'Winterklaar010' voortzetten. Een 'energiecompetitie' met als doel meer Rotterdammers te stimuleren tot energiebesparing door het laten zien van goede voorbeelden. De bewonersinitiatieven worden in beeld gebracht in korte filmpjes die op www.winterklaar010.nl op Open Rotterdam TV en diverse sociale media kanalen te zien zijn. Het programma wordt afgesloten met de uitreiking van de 'Winterklaarbokaal' tijdens het jaarlijkse Energiecafe010. Een deskundige jury beoordeelt de verschillende energie-initiatieven van bewoners. Het Energiecafe010 is een bijeenkomst waar ook diverse workhops over energie(besparing) en duurzame energie wordt georganiseerd.

Producten:

- **Acht korte televisieprogramma's over duurzame straatinitiatieven**
- **Uitzendingen op Open Rotterdam**
- **Website www.winterklaar010.nl**
- **Youtube- en Facebook-pagina's en het Twitteraccount**
- **Competitie 'Winterklaar'**
- **Uitreiking van de Winterklaarbokaal**
- **Energiecafe010 met diverse presentaties en workshops**

5.2 opZuinig!

De campagne “opZuinig!” biedt een handelingsperspectief aan bewoners voor energiebesparing in huis. Deelnemers worden via een cursus opgeleid tot milieucoach. Deze milieucoaches organiseren voorlichting over energiebesparing. Dit kan in het buurthuis zijn, bij de buren, tijdens een ouderavond op school, in een gebedshuis etc.. De coaches maken hierbij gebruik van het door ‘opZuinig!’ ontwikkelde materialen zoals: de besparingsladder, de quiz, de e.koffer (met daarin demonstratiematerialen zoals radiatorfolie, led-lampen, klein isolatiemateriaal en waterbespaarders). De cursus is bedoeld voor zowel huurders als eigenaar-bewoners. De cursus realiseerde afgelopen jaren een grote spin-off. Veel milieucoaches ontpopten zich binnen hun Vereniging van Eigenaren of huurderscommissies als echte ‘energie- en milieuambassadeurs’. De cursus ‘VvE’s met energie’ was een direct gevolg van de cursus ‘Milieucoach’ van opZuinig!. De cursussen VVE’s met energie worden nu aangeboden via VVE010 (het VVE loket van de gemeente).

Producten:

- **4 cursussen Milieucoaches opZuinig!**
- **Energiecafé010**
- **Voorlichtingen in de wijken, buurten en in netwerken van de Milieucoaches.**
- **Website www.opzuinig.nl**
- **Twitter-account www.twitter.com/opzuinig**
- **Facebook-account: opZuinig**

5.3 DakAkker

De DakAkker op Het Schieblock is met duizend vierkante meter het grootste stadslandbouwdak in Europa. Het project ging in 2012 van start en kreeg veel aandacht in de media in binnen– en buitenland. In 2016 was de DakAkker finalist in de competitie 'Challenge stad van de toekomst' en werd zelfs vermeld in de Lonely Planet reisgids. Een groep enthousiaste vrijwilligers, ondersteund door het Milieucentrum, onderhoudt het dak. Daarnaast organiseerde het Milieucentrum de afgelopen jaren een afzetmarkt voor de producten van de DakAkker en organiseerden we evenementen.

In 2016 werd de Stichting de DakAkker opgericht, het beheer van de DakAkker zal in 2017 vooral onder de vleugels van deze stichting komen.

De DakAkker fungeert als testsite voor groene daken. De Dakakker is een voorbeeld ter inspiratie voor bouwers, architecten, projectontwikkelaars en gemeentelijke beleidsmakers.

Na de organisatie van onze ‘rooftopfarming-conferentie’ in 2014 ontstonden er ook internationale contacten met collega dakakkers zoals de dakboerderij OsterGro in Kopenhagen, het initiatief van het Abattoir in Brussel en de 'Dakakker' van de Universiteit in Hongkong. In 2017 gaat de stichting DakAkker in samenwerking met de Universiteit van Wageningen Europese financiering aanvragen via het programma Horizon2010 waarbij het Europees/Chinese netwerk, dat de afgelopen jaren is opgebouwd, goed van pas komt.

Producten:
- **Ondersteuning van stichting de DakAkker en de dakvrijwilligers**
- **Beheer van de website www.dakakker.nl, de Facebook-pagina, Twitter-account en Instagram-account**
- **Samen met de stichting de DakAkker organiseren van 'open dakdagen'**
- **Organisatie van educatie op en over de DakAkker voor basis– en voortgezet onderwijs (zie 5.2.2)**
- **Ondersteuning van een Europees kennisplatform voor daklandbouw en het aanvragen van een Europese subsidie Horizon2020 (zie 5.2.1).**

5.4 Dakennie

Het Milieucentrum ontwikkelde het educatieve programma 'Dakennie' voor de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs.Dit programma vindt plaats op de DakAkker en gaat over de thema's stadslandbouw, gezond voedsel en groene daken. In 2014 t/m 2016 kwamen vele schoolklassen op bezoek. In 2016 ruim 1200 kinderen van 39 basisscholen. De kinderen gingen onder meer aan de slag met dakboeren, de zoek– en snuffelkaart en het maken van zaadbommen en bijenhotels. In 2016 nodigen we wederom een groot aantal scholen uit voor dit educatieve programma op het dak van Het Schieblock.

Producten:
- **Uitvoering van het educatieve aanbod over stadslandbouw, gericht op primair onderwijs**

5.4 Dakgaard

In juni 2017 wordt de "Dakgaard" op het station Hofplein officieel geopend tijdens de Rotterdamse dakendagen. Voor die tijd moet er nog heel wat gebeuren op de plek waar ooit de treinen vertrokken. Samen met de vrijwilligers van de DakAkker en de bewoners gaan we de komende maanden aan de slag. Het wordt een coproductie tussen ons, stichting de DakAkker en het bedrijf dat verantwoordelijk is voor het beheer: Binder groenprojecten.

Naast de bouw van een nieuwe bijenstand zal er hard gewerkt worden om er een heuse boomgaard van te maken. Op de dakgaard komt ook een opslagruimte voor materialen annex educatieruimte voor de honderden schoolkinderen die nu al op de DakAkker het educatieprogramma 'Dakennie' krijgen aangeboden.

Producten:
- **De dakgaard**
- **Beheer ism vrijwilligers**
- **Festiviteiten ter opening van de Dakgaard.**

5.5 Parkenmaand 2017

In de maand september 2017 organiseert het Rotterdamse Parkenoverleg en het Rotterdams Milieucentrum voor de derde keer op een rij de Rotterdamse Parkenmaand. Het idee van een evenement gericht op de Rotterdamse parken ontstond in 2013 vanuit het Parkenoverleg. toen voor het eerst het Rotterdamse parkenweekend werd georganiseerd. Het aanbod was zo groot dat er in de edities in 2014 en 2015 voor een hele maand werd gekozen.

Vorig jaar vonden er zo'n 35 activiteiten plaats (inclusief de cursus Bomenridders) in een flink aantal parken in de stad. De meeste activiteiten werden door omwonenden en/of parkvrijwilligers georganiseerd.

Het doel van de Parkenmaand is om met een gevarieerd aanbod aan groene activiteiten de Rotterdamse parken meer toegankelijker te maken voor een breder publiek. Want Rotterdam beschikt over een mooi 'set' stadsparken waar nog maar een beperkt aantal Rotterdammers regelmatig gebruik van maakt. Het doel is ook het park met andere ogen te (laten) bekijken. Dus niet alleen als recreatieplek voor de barbecue of het uitlaten van de hond maar ook van de stadsnatuurkant. We willen de Rotterdammers kennis laten maken met onze prachtige Rotterdamse parken om zo de participatie van Rotterdammers bij het groen en de stadsnatuur in de stad te vergroten.

Daarnaast wil het Parkenoverleg en het milieucentrum ook de betrokkenheid van de Rotterdammers bij hun stadsparken vergroten en laten zien dat die betrokkenheid er al is doordat enkele tientallen vrijwilligers actief zijn in de parken maar ook meedenken over onderhoud en inrichting in het Parkenoverleg.

Voor de Rotterdamse Parkenmaand zijn wij op zoek naar extra gelden. Financiering voor met name de publiciteit voor de groene activiteiten. De groene activiteiten zelf worden 'low budget' uitgevoerd. Een wandeling, excursie of tocht kost niet veel en het werven van deelnemers willen we professioneel aanpakken.

Producten:
- **Campagne Parkenmaand via festivalnetwerk**
- **Website www.rotterdamseparken.nl**

5.6 Treewifi010

Luchtkwaliteit blijft voor het Milieucentrum een belangrijk item. We willen volgend jaar daarom meer gaan samenwerken met actieve bewoners(groepen) rond luchtkwaliteit.

TreeWiFi010 is een slim vogelhuisje dat lokaal de luchtkwaliteit meet; is de lucht schoon, dan krijgt de hele straat gratis wifi! De huisjes meten zeer lokaal de luchtkwaliteit. Is de lucht schoon en gezond, dan krijgt de hele straat gratis WiFi. Is de luchtkwaliteit ongezond, dan geeft het huisje tips om de luchtkwaliteit te verbeteren.

De huisjes komen op zichtbare plekken in de stad zodat iedereen kan zien waar Rotterdam goed bezig is, of waar de lucht schoner moet. Een subtiele ring van licht signaleert de status van de kwaliteit van de lucht.

Bewoners uit de buurt zijn verantwoordelijk voor het vogelhuisje. Treewifi010 creëert een hyper lokale interactieve digitale kaart waarop de bewoners via een app de meetresultaten zichtbaar krijgen. Hierdoor worden Rotterdammers gemotiveerd meer samen te werken aan oplossingen voor een betere luchtkwaliteit in hun eigen straat of buurt. TreeWiFi010 gaat Rotterdammers motiveren hun fiets en het openbaar vervoer vaker te gebruiken en autovrije dagen te organiseren in hun eigen buurt.

De slimme vogelhuisjes zijn echte eye-catchers en maken daarmee het thema luchtvervuiling laagdrempelig en bespreekbaar. Daarnaast is het belangrijk om gedetailleerd inzicht te krijgen in luchtvervuiling in de stad, zo kunnen bewoners en beleidsmakers beter handelen in de strijd tegen luchtvervuiling.

Nog nooit eerder zijn bewoners en bezoekers van een stad beloond met gratis WiFi in ruil voor schone lucht. Daarnaast maken deze vogelhuisjes gebruik van innovatieve sensor-technologie waardoor de gegevens die gegenereerd worden zeer waardevol zijn voor onderzoek naar luchtkwaliteit in de stad.

Het RMC wil bijeenkomsten organiseren over luchtkwaliteit en ideeën inventariseren die de luchtkwaliteit in Rotterdam kunnen verbeteren. Daarnaast willen we het platform continueren met bewonersgroepen en – comité's om kennis uit te wisselen en aantal bewonersmeetpunten in Rotterdam op te zetten en uit te breiden.

Producten:

- **15 luchtmeetpunten i.s.m. bewoners in de vorm van Treewifi010 'vogelhuisjes'**
- **Ontwikkelen van freewifi aanbod i.s.m. marktpartijen**
- **In samenwerking met bewonersgroepen in de stad bijeenkomsten over luchtkwaliteit organiseren voor en door bewoners**
- **Het verwerken van de meetresultaten en deze publiceren via diverse (digitale) media, ontwikkelen van een Treewifi010 app en website**

5.7 Overgangsprojecten

Sommige activiteiten, acties en projecten worden met ondersteuning vanuit het Milieucentrum vaak in samenwerking met verschillende betrokkenen opgezet en uiteindelijke verzelfstandigd. Voorbeelden uit het verleden zijn "Blijstroom", een energiecoöperatie van en voor bewoners uit Noord, BroodNodig010, een project gericht op het omzetten van broodafval in energie en VVE's met Energie. Ook komend jaar hebben we een aantal projecten die gaan verzelfstandigen.

5.7.1 Slimdak010

Een proefopstelling van een dak dat 7 x meer water buffert dan een gewoon groen dak, boven op het dakpaviljoen van Het Schieblock

Op het dakpaviljoen van Het Schieblock bij de DakAkker wordt een proefopstelling gemaakt van het Slimdak. Het dak dient ter inspiratie van gebouweigenaren, projectontwikkelaars, 'waterschappers' en beleidsmakers. Het is een testsite voor een dak dat meer water buffert dan een normaal groen dak en digitaal wordt aangestuurd door het weerbericht.

Steden moeten robuuster worden en de komende jaren meer doen om bestendiger te worden tegen wateroverlast. Rotterdam ontwikkelt een strategie in het kader van het programma resilient cities. Door de klimaatveranderingen nemen de problemen met water de komende jaren toe. Zeker Rotterdam dat onderdeel van onze delta is moet alle zeilen bijzetten en wegen vinden om de stad in de toekomst adaptief in te richten en klimaatbestendiger te krijgen. Op de stadsdaken ligt een groot deel van de oplossing.

De verhoging van de waterbergingscapaciteit is te realiseren door de inzet van 4,5 miljoen m2 plat dak dat geschikt gemaakt kan worden voor een groen dak. Dat kan niet alleen bewerkstelligd worden door meer m2 groen dak, maar ook door de

toepassing van systemen die meer en slimmer water kunnen bergen dan een regulier groen dak. Een Slimdak kan ongeveer 7 x meer water bergen dan een regulier groen dak en communiceert met en reageert op het weerbericht.

5.7.1 Cobroh

In 2014 legden wij tijdens de conferentie 'Wij willen groen' de eerste internationale contacten met de dakboerderij Ostergro in Kopenhagen, het initiatief van een dakboerderij op het Abattoir in Brussel en de dakmoestuin op het dak van de architectuurfaculteit van de Universiteit in Hong Kong. In 2015 zochten we uit of wij Europese subsidie kunnen *aanvragen voor samenwerking en uitwisseling van kennis en ervaring en het gezamenlijk ontwikkelen van een set instrumenten voor het bouwen en beheren van een dakboerderij. Deze samenwerking kreeg de naam COBROH, kort voor Copenhagen, Brussel, Rotterdam en Hongkong. Dit internationale netwerk krijgt in 2017 verder vorm .*

Producten:

- ***Bundeling van kennis en ervaring voor daklandbouw***
- ***Een Europees netwerk van dakboerderijen, kennisinstituten, (groene-daken)bedrijven en ontwerpers***
- ***Ontwikkeling van een set instrumenten Voor de bouw en het beheer van een dakboerderij***
- ***Het verzamelen van data over groene gebruiksdaken (met daklandbouwdaken in het bijzonder)***

Bijlage 1 Bedrijfsprofiel

Het Rotterdams Milieucentrum is een stichting en is gevestigd aan de Schiekade 189 (unit 302) in Rotterdam.

In het stichtingbestuur hebben zitting:

Patrick van Klink, voorzitter
Sanne Castro, penningmeester
Wiel Senden, bestuurslid
Karin Oppelland, bestuurslid
Huib Poortmans, bestuurslid
Rob Lathouwers, bestuurslid

Het team van het Milieucentrum bestaan uit:

Emile van Rinsum, Directie, luchtkwaliteit, duurzaamheid, mobiliteit, energie (28 uur)
Mohamed Hacene, Milieubeleid, diversiteit (24 uur)
Wouter Bauman, Natuur en ruimte (28 uur)
Angelique Vandevenne, Educatie, afval, projectondersteuning (16 uur)

De aangesloten groepen zijn (in willekeurige volgorde):

1. **De Bomenridders**
2. **Stichting Ark Nature**
3. **Stichting Rotterdamse Oogst**
4. **Stichting Pro Groen**
5. **Stichting Natuur Cultuur en Bewegen**
6. **KNNV Rotterdam**
7. **Groenpunt (samenwerkingsverband IVN, NIVON, RMC, SenR, st. Ark, RbVV, SLR)**
8. **Recyclicity / 2012 Architecten**
9. **Stichting Studio Hergebruik**
10. **Stichting Owaze**
11. **Zweth Kandelaar Front**
12. **Atalantajongeren**
13. **Werkgroep Woonmilieu Provenierswijk**
14. **Weidevogelgroep Schieveen**
15. **Vogelklas Karel Schot**
16. **Vogelasiel De Houtsnip**
17. **Vogel, vleermuizen en vlinderwerkgroep Noordrand**
18. **Vereniging Natuur en Milieubescherming Noordrand**
19. **Ambrosiusgilde Rotterdam**
20. **Arboretum Hoogvliet**
21. **Arboretum Trompenburg**
22. **Bewoners Tegen Vliegtuigoverlast BTV**
23. **Botanische Tuin Kralingen**
24. **Natuur in Kaart**
25. **Bewonerorganisatie Cool, werkgroep wijktuinen**
26. **Dierenbescherming Rijnmond**
27. **Egelopvang Odilia**
28. **Werkgroep Eschpolder**
29. **Fietsersbond, afdeling Rotterdam**
30. **Stichting Gezond Overschie**
31. **Greenpeace Rotterdam**
32. **Vereniging Tegen Milieubederf**
33. **IVN Rotterdam**
34. **Werkgroep Kerk en Milieu**

35. Stichting Landschapsonderhoud Rotterdam
36. Milieudefensie, afdeling Rotterdam
37. Natuurpad Hillesluis
38. Moeras IJsclubstraat
39. NIVON Rotterdam
40. Aktiegroep Het Oude Westen
41. Ecoteam Insulinde
42. Wijkorgaan Stadsdriehoek, wijktuinengroep
43. Stichting Natuurlijk Zuiderpark
44. Werkgroep Rotterdams wandelpadennetwerk
45. Tunesisch Forum/Arabische Milieuacademie
46. Werkgroep MilieuDivers
47. Stichting So Mi Tan
48. De Speeldernis, natuurspeeltuin
49. Stichting Behoud Zestienhovensepark
50. Rotterdamse Duurzaamheidsclub
51. Samenwerkende Bewonersorganisaties Schiebroek
52. VTV Tuinderslust
53. Wereldnatuurfonds Rotterdam
54. Rotterdamse Bond van Volkstuinders/RBVV
55. Stichting SCRAP
56. Stichting Rotte-Verband
57. Stichting Natuurbescherming Vlinderstrik
58. Vogels op Zuid
59. Wijknatuurteam Alexanderpolder
60. Wijktuingroep Ommoord
61. PIW Kralingen
62. 3VO Rotterdam
63. Anti Bulderbaan Comité
64. ROVER Vereniging van Reizigers Openbaar Vervoer (afdeling. Rotterdam en omstreken)
65. Bewonersgroep Bergpolder Blijdorp
66. Stichting Afri (Jongerenorganisatie Zuid)
67. Marokkaanse Vereniging Centrum Noord (MVCN)
68. Stichting voor vernieuwing en participatie
69. Dona Daria, werkgroep binnengroen, buitengroen
70. Werkgroep Ommoordse Veld Open & Groen
71. Wollefoppengroen & co
72. Euroster Rotterdam
73. Stichting Aquarius
74. Natuurspeelplaats Ruige Plaat75. Eetbaar Rotterdam
75. Stichting Spaar Prinsenpark
76. EUR Roadrunners
77. Buurtmoestuin Kralingen de Moestuinman
78. Blijstroom
79. Transitiontown
80. Stichting Bijenpark
81. Tuin op de Pier

Bijlage 1 werkplan 2017

Begroting Basissubsidie Rotterdams Milieucentrum 20

(versie – 3 – 20 november 2016)

Personeelskosten	
Loon:	€ 195.000
Reis – en verblijfkosten:	€ 3.000
Overige personeelskosten:	€ 2.500
Subtotaal:	**€ 200.500**
Huisvesting:	
Huur:	€ 20.000
Schoonmaak en onderhoud kantoor:	€ 4.000
Subtotaal:	**€ 24.000**
Kantoorkosten:	
Porti:	€ 500
Telefoonkosten:	€ 1.500
Automatiseringskosten:	€ 1.000
Overige kantoorkosten:	€ 2.000
Sub-totaal:	**€ 5.000**
Aktiviteiten:	
Activiteiten algemeen:	€ 11.200
Documentatie:	€ 500
Webmaster:	€ 500
Groene Agenda:	€ 300
Subtotaal:	**€ 12.500**
Projecten:	
Winterklaar010:	€ 20.360
Opzuinig:	€ 15.000
DakAkker:	€ 20.000
Dakennie:	€ 21.620
Dakgaard	€ 15.700
Treewifi010:	€ 133.525
Parkenmaand:	€ 8.150
Subtotaal:	**€ 234.355**
Algemene kosten:	
Verzekeringen:	€ 650
Bankkosten:	€ 150
Overige kosten kantoor:	€ 2.500
Accountantskosten:	€ 8.500
Advieskosten:	€ 1.000
Subtotaal:	€ 12.800
Groepengelden:	€ 15.640
Totaal, begroting 2017:	**€ 504.795**

Dekking:

Subsidies:	€ 215.640
Overige inkomsten:	€ 289.155
Totaal, dekking 2017:	**€ 504.795 *)**

***)**

De post subsidies is opgebouwd uit:

Basissubsidie:	€ 200.000
Groepengelden:	€ 15.640

De post overige inkomsten is opgebouwd uit:

Postcodeloterij:	€ 46.800
Opbrengsten projecten:	€ 234.355 *)
Opbrengsten overig:	€ 8.000

*)
Exclusief de overgangsprojecten

Bijlage 2 werkplan 2017
Begroting projecten Rotterdams Milieucentrum 2017
(versie – 3 – 20 november 2016)

Winterklaar010

Energiecafe010:	
Huur ruimten:	€ 350
Catering:	€ 550
Workshops:	€ 1.750
Competitie:	
10 filmpjes:	€ 13.310
Winterklaarschaal:	€ 1.600
Jurykosten:	€ 250
Publiciteit:	
Uitnodigingen, print:	€ 1.800
Digitale promotie:	€ 750
Winterklaar010-totaal:	**€ 20.360**

Opzuinig

Cursussen:	
Docenten:	€ 3.700
Huur cursusruimte:	€ 2.100
Cursusmateriaal/drukwerk:	€ 1.500
Uitreiking/energiecafe010:	
Presentatie/certificaten:	€ 1.500
Bijdrage aan kosten Energiecafe010:	€ 1.000
Publiciteit:	
Uitnodigingen print:	€ 1.800
Publiciteit digitaal:	€ 750
Diversen:	€ 650
Voorlichtingen:	
Vergoedingen, voorlichtingen:	€ 1.500
Kosten voorlichtingen (huur zaal, catering):	€ 500
Opzuinig-totaal:	**€ 15.000**

DakAkker

Organisatie:	
Ureninzet dakboer/vrijwilligersbegeleiding:	€ 13.000
Materiaalkosten, plantmateriaal:	€ 2.000
Vrijwilligerskosten:	€ 1.500
Promotie/PR:	
Diverse kosten promotie, PR:	€ 3.500
DakAkker-totaal:	**€ 20.000**

Dakennie

Educatie:	
Projectleiding:	€ 4.320
Inhuur begeleiders:	€ 13.050
Materiaalkosten:	€ 2.500
Drukkosten:	€ 1.000
Diverse kosten:	€ 750
Dakennie-totaal:	**€ 21.620**

Dakgaard

Organisatie:	
Ureninzet daktuinder/vrijwilligersbegeleiding:	€ 3.000
Materiaalkosten, plantmateriaal, bijenstand:	€ 3.500
Vrijwilligerskosten:	€ 500
Openingsfestiviteiten:	
Kosten inhuur:	€ 2.500
Kosten catering/koks:	€ 2.500
Programmering:	€ 1.200
Publiciteit:	€ 2.500
Dakgaard-totaal:	**€ 15.700**

Treewifi010

Materiaalkosten:	
Treewifi/burgermeetpunten:	€ 36.300,00
Freewifi:	€ 12.600,00
Montage en onderhoud:	€ 2.125,00
Subtotaal:	**€ 51.025,00**
Personele inzet:	
Projecturen (400):	€ 30.000,00
Communicatie-uren: (120):	€ 9.000,00
Onderzoeksuren (100):	€ 7.500,00
Subtotaal:	**€ 46.500,00**
Commicatie:	
Ontwikkeling treewifi website/digi. luchtkaart:	€ 12.000,00
Ontwikkeling treewifi app.:	€ 7.000,00
Digitale nieuwsbrieven/sociale media:	€ 500,00
Wijkbijeenkomsten en werkconferentie:	€ 4.500,00
Subtotaal:	**€ 24.000,00**
Onvoorzien:	**€ 12.000,00**
Treewifi010-totaal:	**€ 133.525,00**

Parkenmaand 2017

Folder/activiteitenladder:	€ 1.400,00
Website, nieuwe opzet:	€ 650,00
A0 affiche verspreiding via Culturele Affichering:	€ 1.500,00
Advertentiekosten Rotterdam Festivals, diversen:	€ 3.000,00
Bijdrage parkactiviteiten:	€ 3.000,00
Verzend/verspreidkosten folders/affiche:	€ 850,00
Fotografie:	€ 750,00
Parkenmaand-totaal:	**€ 8.150,00**

Bijlage 3 werkplan 2017

Begroting overgangsprojecten Rotterdams Milieucentrum 2017

(versie – 3 – 20 november 2016)

Slimdak010 (extern):

Ontwikkeling/monitoring:	
Ureninzet concept ontwikkeling:	€ 15.000,00
Materiaalkosten:	€ 16.500,00
Ontwerpkosten, 24 uur:	€ 3.600,00
Projectleiding uitvoering, 160 uur:	€ 8.000,00
Monitoren, rapporteren data door Hogeschool, begeleiding:	€ 7.000,00
Subtotaal:	**€ 50.100,00**
Aanleg, geschiktmaken van het dak/bouwkraan:	
Constructeur:	€ 850,00
Dakinspectie:	€ 1.500,00
Aanpassen opstanden:	€ 6.500,00
Overlagen dak:	€ 3.630,00
Uitkijkplateau en trap:	€ 11.250,00
Aanpassen HWA/verplaatsen/noodoverloop maken:	€ 3.630,00
Kraan, vergunning en afzettingen:	€ 2.420,00
Plan – en bouwteamkosten:	€ 750,00
Omleggen leidingen, stroomvoorziening:	€ 1.250,00
Subtotaal:	**€ 31.780,00**
Aanleg dakvlak :	
Leveren en aanbrengen bescherm- en absorptievlies, 120 m2	€ 377,52
Leveren en aanbrengen retentielaag, 120 m2	€ 5.270,76
Leveren en aanbrengen bescherm- en absorptievlies, 150 m2	€ 780,45
Leveren en aanbrengen intensief substraat 80mm, 6,6 m3	€ 2.959,45
Leveren en aanbrengen vegetatielaag 102 m2	€ 246,84
Smart Flow Control Schacht met bestuurbare drossel over HWA	€ 5.445,00
Controleschacht met noodoverloop/stuwpijp	€ 762,00
Vegetatievrije zone dmv betontegel	€ 925,65
Data implementatie via Hydronet	€ 5.445,00
Testen,/begeleiden/ instellen	€ 4.235,00
Subtotaal:	**€ 26.447,67**
Windmolen en pompsysteem:	
Windmolen Archimedes en regenwaterpompsysteem:	€ 13.916,00 *)
Subtotaal:	**€ 13.916,00**
Promotie:	
Bebording:	€ 1.418,00
Opening Slimdak:	€ 3.000,00
Digitaal en printmateriaal Slimdak:	€ 3.000,00
Subtotaal:	**€ 7.418,00**

Beheerkosten 5 jaar

Onderhoud, vervanging onderdelen o.a. smart flow control:	€ 12.500,00
Subtotaal:	**€ 12.500,00**
Eindtotaal:	**€ 142.161,67**

CobroH:

(deze begroting is in opbouw, en afhankelijk van toekenning Horizon2020 subsidietoekenning)